

RZECZPOSPOLITA
POLSKA

Urząd Patentowy
Rzeczypospolitej Polskiej

(12) **OPIS PATENTOWY** (19) **PL** (11) **227796**

(13) **B1**

(21) Numer zgłoszenia: **404483**

(22) Data zgłoszenia: **27.06.2013**

(51) Int.Cl.
C09K 11/81 (2006.01)
C09K 11/55 (2006.01)
C09K 11/71 (2006.01)
H01L 33/00 (2010.01)

(54)

Sposób wytwarzania pirofosforanów

(43) Zgłoszenie ogłoszono:

05.01.2015 BUP 01/15

(45) O udzieleniu patentu ogłoszono:

31.01.2018 WUP 01/18

(73) Uprawniony z patentu:

**INSTYTUT NISKICH TEMPERATUR I BADAŃ
STRUKTURALNYCH IM. WŁODZIMIERZA
TRZEBIATOWSKIEGO POLSKIEJ AKADEMII
NAUK, Wrocław, PL**

(72) Twórca(y) wynalazku:

ROBERT PAŹIK, Opole, PL
JACEK CHYBZIŃSKI, Legnica, PL
ADAM WATRAS, Wrocław, PL
PRZEMYSŁAW JACEK DEREŃ, Wrocław, PL

(74) Pełnomocnik:

rzecz. pat. Ryszard Surma

PL 227796 B1

Opis wynalazku

Przedmiotem wynalazku jest sposób wytwarzania pirofosforanów, zwłaszcza ziem alkalicznych o ogólnym wzorze MYP_2O_7 , gdzie $M - K^+, Rb^+, Cs^+$. Wytwarzanie pirofosforanów odbywa się jednoetapową metodą termicznego rozkładu prekursorów. Otrzymane tą metodą pirofosforany znajdują zastosowanie jako luminofory w oświetleniach po dodatkowej aktywacji jonami lantanowców.

Z publikacji: J.L Synthesis, structure and X-ray excited luminescence of Ce^{3+} -doped AREP207-type alkali rare earth diphosphates ($A = Na, K, Rb, Cs$; $RE = Y, Lu$), J. Solid State Chem., (Yuan, H. Zhang, H.H. Chen, X.X. Yang, IT. Zhao, M.u Gu) znana jest rodzina pirofosforanów typu MYP_2O_7 ($M - K^+, Rb^+, Cs^+$) wytwarzana w reakcji w ciele stałym, która wymagała wieloetapowej wysokotemperaturowej obróbki termicznej, co w konsekwencji znacząco podnosi koszty produkcji. Proponowane rozwiązanie pozwala na uzyskanie materiałów jednofazowych o wysokiej czystości stosując jednoetapowy proces dekompozycji termicznej prekursorów, umożliwiające znaczące skrócenie czasu otrzymywania końcowego produktu i zmniejszenie stopnia skomplikowania procedury preparatyki pirofosforanów MYP_2O_7 ($M - K^+, Rb^+, Cs^+$).

Rodzina pirofosforanów typu MYP_2O_7 ($M - K^+, Rb^+, Cs^+$) jest bardzo ciekawa ze względu na stabilność chemiczną, termiczną oraz możliwość domieszkania matrycy krystalicznej jonami lantanowców ($Eu^{3+}, Tb^{3+}, Sm^{3+}, Dy^{3+}$ i inne) w miejsce Y^{3+} i potencjalnym ich wykorzystaniu jako wydajne luminofory w źródłach oświetlenia. Dodatkowo materiały te wykazują wysoką transparentność w zakresie próżniowego ultrafioletu (VUV) pozwalającą wykorzystać te materiały po aktywacji jonami optycznie czynnymi w bezrtęciowych lampach wyładowczych, wykorzystujących zamiast oparów toksycznej rtęci gazy szlachetne. Toteż potencjalnie pirofosforany MYP_2O_7 mogą być postrzegane jako matryce krystaliczne do zastosowań w „zielonym” przemyśle przyczyniając się do zmniejszenia obciążenia środowiska naturalnego poprzez zamianę obecnie stosowanych rozwiązań.

Sposób wytwarzania pirofosforanów ziem alkalicznych o ogólnym wzorze MYP_2O_7 gdzie $M - K^+, Rb^+, Cs^+$, według wynalazku, charakteryzuje się tym, że ze stechiometryczne ilości soli metali K^+, Rb^+, Cs^+ miesza się z wodą destylowaną, następnie do ich zawiesinę roztwarza się w nadmiarze kwasu azotowego, po czym otrzymane azotany co najmniej trzykrotnie rekrystalizuje się, a następnie rozpuszcza się w wodzie destylowanej i dodaje się nadmiar mocznika, następnie roztwór miesza się w temperaturze pokojowej i dodaje się porcjami $(NH_4)_2HPO_4$, po czym roztwór odparowuje się do sucha w temperaturze $100^\circ C$ i poddaje się jednoetapowej obróbce termicznej. Sposób wytwarzania metodą termicznego rozkładu prekursorów, w której to występuje tylko jeden etap wygrzewania w temperaturze od $500^\circ C$ do $700^\circ C$. Obróbkę termiczną prowadzi się co najmniej przez 6 godzin. Roztwór miesza się mieszadłem magnetycznym. Roztwór suszy się minimum przez 4 h.

Zaletą rozwiązania według wynalazku jest możliwość uzyskania materiałów jednofazowych o wysokiej czystości w jednoetapowym procesie dekompozycji termicznej prekursorów, co umożliwi znaczące skrócenie czasu otrzymywania końcowego produktu.

Przedmiot wynalazku został bliżej uwidoczniony w przykładach wykonania.

P r z y k ł a d 1

Z stechiometrycznych ilości węglanu potasu $K_2CO_3 \cdot 1,5 H_2O$ i tlenku itru Y_2O_3 przygotowuje się ich zawiesinę w wodzie destylowanej. Następnie tak przygotowaną zawiesinę roztwarza się w nadmiarze HNO_3 . Roztworzone do postaci azotanów potasu oraz itru sole rekrystalizuje się trzykrotnie aż do momentu odpędzenia nadmiaru HNO_3 . Następnie rozpuszcza się je ponownie w wodzie destylowanej i dodaje 120% nadmiaru mocznika wyznaczonego w stosunku do całkowitej zawartości jonów azotanowych. Całość miesza się na mieszadle magnetycznym w temperaturze pokojowej i po 15 minutach dodaje się porcjami $(NH_4)_2HPO_4$, a następnie odparowuje się do sucha w temperaturze $100^\circ C$. Następnie roztwór poddaje się jednoetapowej obróbce termicznej w temperaturze $600^\circ C$ i w czasie 8 h.

P r z y k ł a d 2

Z stechiometrycznych ilości węglanu potasu Rb_2CO_3 i tlenku itru Y_2O_3 przygotowuje się ich zawiesinę w wodzie destylowanej. Następnie tak przygotowaną zawiesinę roztwarza się w nadmiarze HNO_3 . Roztworzone do postaci azotanów potasu oraz itru sole rekrystalizuje się trzykrotnie, aż do momentu odpędzenia nadmiaru HNO_3 . Następnie rozpuszcza się je ponownie w wodzie destylowanej i dodaje 120% nadmiaru mocznika wyznaczonego, w stosunku do całkowitej zawartości jonów azotanowych. Całość miesza się na mieszadle magnetycznym w temperaturze pokojowej i po 15 minutach dodaje się porcjami $(NH_4)_2HPO_4$, a następnie odparowuje się do sucha w temperaturze $100^\circ C$. Następnie roztwór poddaje się jednoetapowej obróbce termicznej w temperaturze $500^\circ C$ i w czasie 7 h.

Przykład 3

Z stechiometrycznych ilości węgla potasu Cs_2CO_3 i tlenku itru Y_2O_3 przygotowuje się ich zawiesinę w wodzie destylowanej. Następnie tak przygotowaną zawiesinę roztwarza się w nadmiarze HNO_3 . Roztworzone do postaci azotanów potasu: oraz itru sole rekrytalizuje się trzykrotnie aż do momentu odpędzenia nadmiaru HNO_3 . Następnie rozpuszcza się je ponownie w wodzie destylowanej i dodaje 120% nadmiaru mocznika wyznaczonego w stosunku, do całkowitej zawartości jonów azotanowych. Całość miesza się na mieszadle magnetycznym w temperaturze: pokojowej i po 15 minutach dodaje się porcjami $(\text{NH}_4)_2\text{HPO}_4$, a następnie odparowuje się do sucha w temperaturze 100°C . Następnie roztwór poddaje się jednoetapowej obróbce termicznej w temperaturze 700°C i w czasie 8 h.

Zastrzeżenia patentowe

1. Sposób wywarzania pirofosforanów ziem alkalicznych o ogólnym wzorze MYP_2O_7 , gdzie M – K^+ , Rb^+ , Cs^+ , **znamienny tym**, że stechiometryczne ilości soli metali K^+ , Rb^+ , Cs^+ miesza się z wodą destylowaną, następnie ich zawiesinę roztwarza się w nadmiarze kwasu azotowego, po czym otrzymane azotany co najmniej trzykrotnie rekrytalizuje się, a następnie rozpuszcza się w wodzie destylowanej i dodaje się nadmiar mocznika, następnie roztwór miesza się w temperaturze pokojowej i dodaje się porcjami $(\text{NH}_4)_2\text{HPO}_4$, po czym roztwór odparowuje się do sucha w temperaturze 100°C przez minimum 4 godz. i poddaje się jednoetapowej obróbce termicznej w temperaturze od 500 do 700°C przez co najmniej 6 godzin.
2. Sposób według zastrz. 1, **znamienny tym**, że obróbkę termiczną prowadzi się w temperaturze od 500°C do 700°C .
3. Sposób według zastrz. 2, **znamienny tym**, że obróbkę termiczną prowadzi się co najmniej przez 6 godzin.
4. Sposób według zastrz. 1, **znamienny tym**, że roztwór miesza się mieszadłem magnetycznym.
5. Sposób według zastrz. 1, **znamienny tym**, że roztwór suszy się minimum przez 4 h.

